

(بررسی و تدوین فضاهای مورد نیاز در مراکز توانبخشی کودکان مبتلا به اختلالات طیف اوتیسم در جهت ایجاد رابطه متقابل آموزش و درمان)

پریسا برازنده^{۱*}، نیاز اسمعیلی^۲

- ۱- کارشناسی ارشد گروه معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیراز، شیراز، ایران
۲- عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی، گروه معماری، واحد شیراز، شیراز، ایران

چکیده

محیط به عنوان یکی از عوامل موثر بر روحیه انسان باید به تفاوت‌های افراد اهمیت دهد و پاسخگوی نیازهای متفاوت آنها باشد، بدین سان باید سعی شود محیط با نیازهای اساسی روحی انسان هماهنگ گردد. شرایط خاص کودکان مبتلا به اوتیسم، طراحی محیطی مناسب، جهت کنترل رفتار و بهبود سلامت روانی آنها را میطلبد. با توجه به نرخ روز افزون رشد اختلال اوتیسم، مداخله اولیه و بهبود فضاهای درمانی، یکی از مهمترین کلیدهای کاهش علائم اوتیسم است، به همین دلیل محیطهای آموزشی مناسب در خارج از خانه برای کودکان مبتلا به اوتیسم حیاتی است. مطالعات انجام شده نشان داده است که حضور فضاهای مناسب که پاسخ گوی نیازهای روانشناختی کودکان اوتیستیک باشد، اثرات ثمربخشی در بهبود سلامتی کودکان اوتیسمیک دارد یکی از فضاهای ضروری در مراکز اوتیسم فضای آرامش بخش است. مراکز توانبخشی مخصوص کودکان مبتلا به اختلالات طیف اوتیسم، نیازمند فضاهای تخصصی و ویژه جهت آموزش و درمان این کودکان است، این فضاها شامل فضای تخصصی، عمومی و حیاط است. فضای تخصصی مجموعه شامل قسمت های مربوط به آموزش و درمان افراد مبتلا به این اختلال است، بدینسان با توجه به مقدمه عنوان شده پژوهش حاضر با روشی توصیفی و تحلیلی قصد دارد تا مولفه های فضای های مورد نیاز آموزش را در مراکز درمانی اوتیسم مورد بررسی قرار دهد تا به کمک آن بتوان نسبت به تبیین راهکار های معمارانه جهت مهیا کردن شرایط آموزش این بیماران فراهم آورد.

واژه‌های کلیدی: اوتیسم، مرکز آموزشی توانبخشی، فضاهای آموزش درمان

۱- مقدمه

بیشتر کودکان اوتیسم به ضعف یادگیری مبتلا هستند. بنابراین برای کودکان مبتلا به اوتیسم، یادگیری موفق به داشتن یک برنامه انفرادی با طراحی خوب بستگی دارد. یکی از مهم ترین ویژگی های کودکان که در درک آنان از فضا موثر است، قوه تخیل است، ولی به دلیل این که این کودکان فاقد قوه تخیل یک کودک طبیعی هستند، ضرورت استفاده از عناصر و شکل های متنوع و گوناگون در فضاهای داخلی و خارجی قابل درک است؛ و به یافتن این مطلب می انجامد که بسیاری از آنها آموزندگان دیداری هستند. بدین معنا که آنچه را که می بینند، بهتر درک می کنند تا آنچه را که می شنوند [۱]
انگیزه های حسی که کودک از محیط پیرامون دریافت می کند برای پیشرفت او اهمیت حیاتی دارند. روانشناسان به تاثیر فضاهای معماری بر رفتار کودکان پی برده اند و این به عهده ی معماران است که در فرآیند طراحی، این تئوری ها را با نیازهای فضایی کودک تلفیق کنند [۲]. بدینسان و با محوریت قرار دادن موضوع کودکان اوتیسم، متغیر های مورد بررسی در پژوهش حاضر به دو گروه متغیر مستقل (فضای آموزشی درمانی) و متغیر وابسته (کودکان اوتیسم) تقسیم بندی میشوند.